

نکره مجلس

صورت مشروح مجلس روز یکشنبه بیستم شهریورماه ۱۳۲۲

فهرست مطالب:

- ۱ - تصویب صورت مجلس
  - ۲ - شور در گزارش کمیسیون بودجه راجع بیان حد میلیون ریال
  - ۳ - تصویب پنج فقره گزارش کمیسیون عرایش و مخصوصی
  - ۴ - موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه .
- اعتبار کمک به مستخدمین دولت

(مجلس یکساعت و سه ربع قبل از ظهر بریاست آقای اسفندیاری تشکیل گردید)

صورت مجلس روز هفدهم شهریورماه را آقای (نبیل سمیعی) منشی قرائت نمودند ^{از}

که در صورت مجلس این را اصلاح بفرمائید دیگر اینکه در بعضی جرائد مخصوصاً دیدم که نوشته بودند در پاسخ گفته شد استیضاح استداد شد همچو پاسخی هم کسی نداده است این هم برخلاف واقع بوده است که در بعضی از جراید نوشته اند یکی هم دولت و آقای نخست وزیر راجع به موضوع اعلان جنک رأی خواستند و تصویب آنرا خواستند نه رأی اعتماد منظور هم همان بود و بهمان طریق بود که فرمودند و همان بیانی که آقای موخر هم کردند از طرف خودشان صحیح بوده است مقصود خلاصه این است که رأی خواستند

[۱ - تصویب صورت مجلس]

رؤیس - آقای تهرانچی در صورت مجلس فرمایشی داشتید؟
تهرانچی - بله، عرض کنم چون در صورت مجلس نوشته شده است که آقای موخر از طرف خود واستیضاح کنندگان استیضاح را استداد کردند. این طور بوده است بطوریکه بنده در جراید خواندم آقای موخر از طرف خودشان استیضاح را استداد کردنده همچنان آقای تولیت و آقای دولتشاهی از طرف خودشان استداد کردنده بنابرین از طرف سایر استیضاح کنندگان استداد نشده است و خواستم استدعا کنم

^{از} عین مذاکرات مشروح یکصد و نود و هشتادمین جلسه از سیزدهمین دوره قانون گذاری (مطابق قانون ۸ آذر ماه ۱۳۰۵)

اداره تندنویسی و تحریر صورت مجلس

* * * اسامی غائبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده:

غائبین با اجازه - آقایان : دکتر سمیعی - ریگی - ارگانی - طالشخان - هدايت - جزه تاش - دهستانی -
غائبین بی اجازه - آقایان : رضوی - اقبال - مرآت اسفندیاری - نوبخت - طوسی - شهدوست - مؤید ثابتی - فرخ - اورنگ -
گودرزیا - مشار - ناصری - اکبر - عطاء الله بالبزی - هدایت الله بالبزی - فرشی - یار احمدی - فاطمی - شیرازی - ثقة الاسلامی - نمازی -
معتضدی - امیر تیمور - صادق وزیری - فتوحی - مسعودی - مستشار - ناهید - نقابت - اردبیلی - کامل ماکو - نصر تیبان - همراز -
دیر آمده بی اجازه - آقای لاریجانی -

و تصویب شده است و یکی هم راجع باستیضاح فقط سه نفر از آقایان استیضاح خودشان را پس گرفته اند و از طرف سایرین پس گرفته نشده است و در استیضاح خودشان باقی هستند و این هم اشتباه نوشته شده است و همچو چیزی واقع نشده است که همه استرداد کرده باشند و تقاضا میکنند آقای رئیس اصر بفرمایند صورت مجلس را اصلاح کنند.

رئیس - راجع باطنها آقای موقر و آقای توالت و آقای دولتشاهی همانطور که فرمودید استرداد کردند.

تهرالپی - بلی راجع به خودشان

رئیس - رأی اعتماد هم که آقای نخست وزیر خواستند شما تشریف نداشتمید رأی اعتماد هم نسبت بایشان داده شد.

طباطبائی - این رأی که داده شد چیزی مطرح نبود که رأی داده شود بلکه اطلاعی به مجلس شورای ملی داده شد بعد هم آقای نخست وزیر در همان موضوع تقاضای رأی اعتماد گردند و رأی داده شد.

تهرالپی - بلی آن موضوع غیرازاستیضاح بود باستیضاح مربوط نبود

رئیس - در صورت مجلس نظری نیست؟ (اظهاری نشد) البته این قسمت اصلاح خواهد شد. دیگر نظری نیست؟ (گفته شد). خیر (صورت مجلس تصویب شد). لایحه راجع بکارمندان دولت موکول شد که امروز مطرح شود. آقای لاریجانی.

لاریجانی - عرض سکنم لایحه مربوط به معمولین نظام خبرش در کمیسیون تصویب شده است و چون مهرماه نزدیک است و چند روز بیشتر با او ماه نمائندگان خواستند از آقایان تقاضا کنم این لایحه جزو دستور شود و بگذرد بعد لایحه کمک بکارمندان مطرح شود

رئیس - جزو دستور است در جلسه گذشته قرار شد امروز اول درباب لایحه کمک بمستخدمین مذکور شود بعد آن لایحه مطرح شود حالا درباب مذاکره اش اشکالی نیست بعد آن لایحه مطرح میشود (صحیح است)

[۲] شور در گزارش کمیسیون بودجه راجع به پالاصد میلیون ریال اعتبار کمک به مستخدمین دولت رئیس - گزارش کمیسیون بودجه راجع به کمای

بالا رفت که آن اضافه که داده شد صدی صد یا صدی پنجاه با آن فرمول که دیدید به چوچه تأثیری در زادگانی مستخدمین نکرد بلکه بدتر هم شد (صحیح است) و گرانتر هم شد من اصلاً متوقع بودم که دولت در این باب یک فکر صحیحی یک فکر عاقلانه بکند و یک نقشه اساسی برای این کار بروزد. آقای دکتر میلسپو هم الان چندین ماه است که در این مملکت مشغول مطالعه و اقدام هستند و یکی از کارهای اولیه او بنظر من توجه باصلاح اوضاع ادارات و پیدا کردن یک راه عمای و صحیح برای تأمین زندگانی مستخدمین است اگر دستگاه اداری مملکت را مانع اصلاح کنیم بهیچ کاری نمیتوانیم دست بزنیم و من می بینم که متأسفانه بهیچ چوچه باین کار دست زده نشده است و نسبت به نقشه های عملی آقای دکتر میلسپو هم تاکنون بنده ندیدم که یک نقشه و یک فرمول حسابی در کارهای ایشان دیده نشده و در این باب تاکنون هیچ عملی نشده و بنده که ندیدم و اطلاعی ندارم و بنده اول کاری که باید بشود این را مکرر عرض کرده ام اینجا که در همین قسمت مؤثر است و آن این است که ما باید برای یک عدد مستخدم که در وزارت خانها و ادارات دولتی زیادی هستند و وزارت خانها حقاً و انصافاً با آنها کاری ندارند باید برای آنها یک کاری کرد البته من موافق نیستم که با این سختی و بدی معیشت نسبت بمستخدمین و افراد و اعضا ادارات که زیادی هستند با این نرقی سطح زندگی و گرانی معیشت آنها بگویم بروید خیر. بنده موافقم با اینکه بیک مستخدمی که خیال میکنیم او کاری در اداره ندارد ده سال یا پنج سال زندگانی او را دولت اداره بکند و اورا بفرستد دنبال یک کار مهم تر و مفید تر بهتری بعد از تقلیل عده مستخدمین آنوقت باید یک کاری کرد و یک فکری کرد که زندگی مأمورین و مستخدمین دولت از لحاظ اقتصادی و مادی تأمین بشود تا بتوانند کار کند و خدمت کند اما راجع بطرز تنظیم لایحه. بعقیده بنده لایحه طوری تنظیم نشده است که زندگانی افرادی را که واقعاً احقاق دارند و احتیاج دارند بمساعدت و کمک تأمین کرده باشد. به بنده در جلسه خیلی کمی مواد بقدری نرقی کرد و سطح زندگی بقدری

گذشته و در همین جلسه تذکری داده شد در خارج که آقایان توجه بفرمایند دولت هم موافقت نکند که تقسیم این مبلغ اگرچه کافی هم نخواهد بود از روی مقام نباشد (صحیح است) مثلاً فرض بفرماید بیک نفر رئیس اداره یا مدیر کل که دارای پانصد تومان ششصد تومان حقوق است این کمک را از آنجا شروع نکنند بلکه از پائین این تقسیم را شروع کنند آن هم بترتیب عائله (صحیح است) وضع مستخدمین اصلاح بشود و بیک ترتیبی بشود که وضعیت زندگانی شان بهتر بشود تا بتوانند با دلگرمی مشغول کار شوند و اینجا دو موضوع است که در نظر گرفته شده است یکی اینکه نوشته شده که کلاً باجزاً جنس داده شده باشد نظری که هست منظور اساسی این است که جنس مایحتاج مستخدمین را البته بیک قیمهای خیلی نازلی با آنها بدنه و بعلاوه بندۀ فکر میکردم اگر بیک قسمی میکردیم (اگر چه از لحاظ عمل بندۀ خودم متوجه شدم که خیلی مشکل است) که اگر دولت بیک کاری میکرد و دقتی میکرد که بجای پول و کمک نقدی جنس بر ساند بهتر بود (صحیح است) و باید دولت یک زحمتی در این کار بکشد و من خیال میکنم که میشود این را عملی کرد یعنی بجای پول که چندان قیمتی ندارد و چندان تأثیری در زندگانی ندارد لاقل مواد و جنس گمراهی داده شود و حالا در خاتمه عرایض همانطور که در مقدمه هم اشاره کرد بندۀ واقع‌امتر صد هستم که بیک فکر صحیح و اساسی و پا بر جائی برای طبقه مستخدم و مأمورین از طرف دولت باید بشود و البتلا حظه خواهید فرمود که این نگرانی واقعاً هست که پس از تصویب این لایحه بیک مقداری به قیمت اجتناس اضافه میشود و این هم باعث زحمت اهالی است و هم باید مستخدمین نفعی نخواهد داشت وزیردارانی (آقای بیات) - نماینده محترم خودشان هم البته اظهار فرمودند که کمک مستخدمین فوق العاده دارای اهمیت است و بیک چیزی هم هست که تأخیر شده و خیلی وضعیت مستخدمین البته اسفناک است و همانطور که اظهار کردند باید دولت البته وضعیت مستخدمین را اصلاح

که منظور بوده است بعمل نمی‌آید و اجرا نمی‌شود یعنی منظور مجلس شورای ملی این است که آن طبقه از مستخدمین که احتیاجاتشان زیادتر است و عده عائله شان زیادتر است و خلاصه از این بودجه بالاخره استفاده کامل نمی‌کنند زحمت و بالاخره کار هم بیشتر برگردن اوست با آن دسته کمک بشود تأسیفانه در لایحه دولت که بالآخره عبارات لاستیکی در ش بود و این طور بود که باز دست خودش باز باشد همین کامبیه مقام که آقای طباطبائی تذکر دادند که نباید بمقامات بالا ز که بیک مزایائی دارند و کمک خرجهای بهزار عنوان می‌گیرند که بالآخره نمیدانم چه چیز تویش هست و می‌گیرند کمک شود و بگذارند این پانصد میلیون عجاله داده شود با آن طبقه مستمند وبالآخره بیچاره که با آنها کمک شده باشد مادر کمیسیون بودجه بعد از مذاکرات توییه ای که کردیم این عبارات را برداشتم این کامات را برداشتم و بیک اصلاحاتی کردیم و خلاصه نظرمان این بود که موافقاً بتوانیم بیک فکر صحیحی برای این طبقه از مستخدمین بکنیم برای اینکه واقعاً کار اینها بچایی کشیده است که مستخدمین تابعه پنج حقیقته در نهایت عسرت زندگی می‌کنند و این بیک چیزی نیست که قابل انکار باشد وبالآخره همه میدانند اصلاً زندگانی بدون اغراق در این چند ساله اخیر یا توانش ده توان شده است این بیک چیز و اندیختی است که همه بالآخره شاهدان هستند خیار که صد دنار بود دانه دوقران بادمجان دانه دوقران دوریال میوه که اصلاً گیرشان نمی‌آید که بخورند اینها چیزهای نیست که بالآخره قابل انگار باشد (صحیح است) و من مخصوصاً تقاضا میکنم از دولت ... البته ما نوشتم که آئین نامه اجرای این قانون بیاید بکمیسیون و پس از تصویب کمیسیون بودجه بموضع اجرا گذشته شود و در آنجا هم کمک میکنم بدولت که دولت بیک قدری بیشتر توجه بکارمندان بیچاره و زبردست بکنند که استحقاق مساعدت را دارند (صحیح است) دولت بالآخره باید این نظر را داشته باشد دولت که نباید همه اش مدیر کل درست بکنند همایون درست بکنند و عرض کنم برودری افکاری که کی پاره ایش هست کی نیست

دکتر قاج بخش - بقسمی باشد البته که در دست اشخاص صحیحی تقسیم شود وزیردارانی - البته در این قسمت هم یک تشکیلات صحیحی باید اشتباه شود از این جهت هم کمال را بابت رامیکنیم که اگر بی ترتیب و بی عدالتی هائی هم سابقاً شده جبران شود از این طریق (صحیح است) و بیک قواعد کلی را در ظریم گیریم نه باین ترتیب که فلاں پایه و فلاں قدر و بفلاں پایه فلاں مبلغ اضافه شود و برای همین بوده است که در این قسمتها گرفتار بیهائی پیدا شده است ولی با این ترتیبی که در نظر گرفته شده این اشکالات مرتفع میشود و طوری خواهد بود که همه طبقات بتوانند با خوشی و راحتی زندگی کنند این قسمت البته منظور نظر هست و بیک قسمتی هم تشکیل شده و مشغول مذاکرات هستیم و همانطور که عرض کردم اصل منظور این است که بطور عادلانه تقسیم شود و این کار پیشرفت کند اما قسمت دیگری را هم خواستم عرض کنم بیک لایحه دیگری هم داده بودم راجع بمواه التفاوت مالیاتی از نظر مالیاتی که باید بدنه و اظهار نامه که باید بدنه این ایست که چون در تبصره دوم هم بیک ماه مساعدة عنوان پاداش و اگذار شده و برای این قسمتها باید اظهار نامه مالیاتی بدنه و بیک ماه دیگرهم قبلاً بخشیده شده و معاف شده این است که بیک تبصره سوم هم برای این قانون بنده تقديم می‌کنم که ضمیمه این قانون باشد (صحیح است) و از این بابت هم آسایش شان فراهم شود این تبصره سوم را هم تقديم می‌کنم که ضمیمه قانون بشود (صحیح است)

رؤیس - آقای ملک مدنی

ملک مدنی - این اقدامی که دولت کرده است اقدام مفیدی است ولی بنظر بندۀ مفیدتر و بهتر این است که در طرز اجرایش دولت بیک نظری داشته باشد که تبعیضی در کارهای باشد متأسفانه مادره رکاری می‌بینیم که دولت در آن کارهای خوبی داشتند که بوسیله لایحه ~~بمبجسس~~ نقدم داشتند و مجلس هم با حسن نیت آنرا تصویب نموده ولی در موقع عمل آنطوری

اجناس و وارد نشدن اجناس علت گرانی است من اینها را میدانم اما میگویم آنچه را که شما فعلًا موجود دارید چرا دیگر دارد و آنوقت به این شخص باید گفت که آقا شما حق ندارید از این وجهی که برای مستمندان تخصیص داده شده است حق بردارید (رئیس خطاب باقای اوحدی - شما یک پیشنهاد محالی میکنید آخر یک چیزی بگوئید که دولت هم بتواند عملی بکند) من چه قسم باید صحبت بکنم که دولت هم بتواند این پانصد میلیون ریال را که میخواهد بنام مستخدمین صرف بکند بتواند در محل خودش صرف بکند اگر کسی صحبت کردنش بهتر است بمن یاد بدهد من غیر از این وضع که دارم صحبت میکنم طور دیگر نمیتوانم صحبت کنم من راه حل قضیه را اینطور تشخیص داده ام خوب حالا آقای رئیس میفرمایند این یک تکلیفی است که دولت نمیتواند عمل بکند من نمیخواهم تکلیفی برای دولت معلوم کنم ولی دولت که میگوید ذغال و هیزم انحصار من است کمربیب و صابون و قند و چای انحصار من است بیاید و این اجناس را ارزان بکندا (سیگاری را که میدهد) دوازده قران و دهشاهی این را چهار قران بکند این کبریتی را که میدهد سی شاهی این را بکند دهشاهی آنوقت به بیند ضررش چقدر است وقتی که مستخدم یک قوطی کبریت را خرد دهشاهی و ده عدد سیگار را خرد دو قران آنوقت دیگر هیچ احتیاجی به این کمک ها نمیخواهد داشت چرا انحصار میکنید؟ چطور میتواند یک دولتی تمام ذغال و هیزم ایران را انحصار بکند آنوقت حلا شما در آین نامه که میخواهید بنویسید چقدر پول بیک نفر مستخدم بدید تا اینکه بتواند یک خروار ذغال بخرد از این پانصد میلیون ریال چه میرسد به این مستخدم آنوقت فرداهم مسئله ضرر را میآورد پیش و میگوید بیامجلس بمن انتبار بده من در مقابل اجناس انحصاری این ضرر را کرده ام آقا شما این پارچه که در انحصار شما است چرا ارزان نمیکنید شما پارچه را بسکنید متوجه دو قران ضررش هرچه شد بیاید از اینچه اعتبار بگیرید من میدانم بالاخره شما با این رویه که پیش کرتهای خودتان علت گرانی هستید من میدانم که البته جنگ یکی از علل گرانی است نبودن

این ظرف افکار را باید کنار گذاشت آقا اینها غلط است بالآخره اینها است که مردم را میگردند و یک بدینختی های برای مملکت ایجاد میکنند اگر یک کسی در داخل فلان کاری شد یک دست و پائی میگند او را از یک مقام بمقام بالاتر میبرند دیگر هیچ سمت و سنخ فکر و طرز کار و خدمتش را در نظر نمیگیرند یک کسی که سابقه خدمت اداری و قضایی معلوم است یک هو منتقاش میگند بجای دیگری و هیچ معلوم نیست چرا و برای چه این آدم را منتقل کردند آخر آقا شما برای چه این آدم را از فلان وزارت خانه بفلان جا منتقلش کردید این مگر تخصص هالی دارد مگر فینانسیه بوده است بقول معروف چه کاره بوده است؟ بالآخره بر میدارند میآورند و منتقل میکنند برای اینکه یک حقوق بیشتری باو بدهند و رتبه اش را بالاتر ببرند وبالآخره آن مستخدمی که بیچاره آن جا نشسته ثباتی میکند بایگانی میکنند همه کار میکند باید آنچه باشد و چهل پنجاه تومان بگیرد و هیچ توجهی هم باو نشود اینها دلائلی است که ما در نظر گرفتیم و باید دولت تمام بدبختی های اینها توجه پیدا کند و اساساً اینها در نظر بگیرد و اساساً این اعمال و اقدامات دولت است که بنته عرض میکنم با دلیل و مدرک و اگر لازم باشد حاضر بیشترش را هم بیایم همین جا عرض کنم متناسب است که آقا ایشان را عرض بکند و وضعیت کارش را تغییر بدهد بنظر من باید رویه اش را تغییر بدهد و فکرش این باشد که با مستخدمین خودش بالآخره با کمال مهر بانی و رافت رفتار کند و بالآخره این وضع و این تبعیضاتی که در شهریور هاه باین طرف صد مرتبه بدتر شده بالآخره این رویه راه کنار بگذارد تمام مردم می فهمند این مسائل را و میدانند. ما اگر یک حرفی را این جا بزنیم برای این است که دولت در مقام ترمیم و اصلاح برآید. اما در موضوع بازنشستگی هم مراسلات زیادی بکمیسیون بودجه شود بایستی هر وزیری به مستخدمینش بگوید صورت دارایی تان را بدید (همه نمایندگان) چطور دولت میتواند از یک تاجری صورت داراییش را بخواهد از یک مستخدم با یک حقوق کمی بنظر بشه مقتضی است که آنها هم از این

رئیس - آقای نراقی

جمعی از نمائندگان - مذاکرات کافی است.

نراقی - آقایان اجازه بفرمایند حالا که مجلس میخواهد

یک قدم خیری بردارد بیک صورتی باشد که راستی کمک شده

باشد در اینجا نوشته شده است که پانصد میلیون ریال که

شود و در نظر گرفته شد که آئین نامه را روی این نظرهیئت وزراء تصویب کنند و بعد میاید در کمیسیون و این نظر در کمیسیون بودجه اعمال شود از نقطه نظر اینکه اشخاصی که عائله زیاد دارند بآنها کمک بیشتری بشود حالا اینکه آقای اوحدی یک قسمتهای فرمودند که نسبت بیک عده از مستخدمین این کمک نشود و به آنها که غنی هستند و متمول هستند با آنها نباید بشود بنده تصور میکنم که گرانی اجنسا بالارفتن سطح زندگی در این چندسالهای خیر طوری است که بهمه سخت میگذرد و همه احتیاج دارند حالا ممکن است که یکی باشد که رتبه هشت هم باشد و خودش تنها باشد و یک کلفت و یک‌کفر رتبه سه هم باشد که دارای ده بیست نفر عائله باشد والبته این قبیل مطالب بایستی در آئین نامه در نظر گرفته شود و نسبت بکسانی که عائله زیاد دارند باستی کمک بیشتری بشود و اینکه آقا میرمامند که اجنسای را که دولت انحصار کرده است این هارا به قیمت گران بمرد میدهند بنده خیال میکنم تمام قسمتها اینطور نباشد و اگر مثلًا صابون را ملاحظه میفرمایید این برای این است که پیش را گران میخورد و اجرت کار که سابق براین چهار قران بود حالا سه قران است و در اثر همین گرانیها و افزایش هم قیمت صابون و سایر چیزها بالارفته و مردم در زحمت افتاده اند این است که آمده اند و در نظر گرفته اند که مبلغ پانصد میلیون ریال برای کمک به مستخدمین و رعایت حال آنها در نظر گرفته شده و چنانچه ملاحظه فرمودید در قسمت اول ماده هم در نظر گرفته شده است که آئین نامه را تنظیم کنند و بیاورند در کمیسیون و در اینجا هم البته هر نظری که آقا داشته باشید از نظر عدالت پذیرفته خواهد شد.

آقای نراقی

که مجلس میخواهد

یک قدم خیری بردارد بیک صورتی باشد که راستی کمک شده

باشد در اینجا نوشته شده است که پانصد میلیون ریال که

در خارج و بازار آزاد ایجاد شده است؟ قند و شکر ایران از بلژیک میآمد از هند میآمد از جاوہ و هندوستان یک‌قدری هم از مصر کجای این مالک که قند و شکر تهیه میکرده اند الا قند این جور شرب الیهود و بطور یهودی حساب درش مصرف میشود که در همکلت ما مصرف میشود الان در شهر طهران متجاوز از سیصد قنادی و شیرینی فروشی است که هر کدام در روز یک کیسه صد کیلوئی که هر کیسه را ۱۳۰۰، ۱۴۰۰ تومن میخرند درش مصرف میکنند آقایان به بینید در کدام یک از مالک ثروتمند درجه اول دنیا شیرینی فروشی آزاد است در امریکا در لندن در کجا یک‌نفر میتواند یک نان بیسکوئیت بدون اجازه بخرد اما در طهران تشریف بپرید توی هرشیرینی فروشی صد کیلوهم بخواهد بشما شیرینی میدهند از قرار کیلوئی پانزده تومن این عدم تعادل در توزیع اسباب بالا رفتن زندگانی شده است اگر چنانچه فروش آزاد بود در قند و شکر دیگر آن میوه فروش جرئت نمیکرد که تا بگوئی هلو چرا کیلوئی ۱۴ قران میگوید بهمان دلیل که قند سیری یک‌تومان یازده قران است کیلوئی ۱۵ تومن است قند سیری ۱۲ قران نیست قند را دولت کیلوئی ۲ تومن میفرمود و میدهد آن کیلوئی ۱۵ تومنش دزدی است در نتیجه ضعف دولت و خیانت مأمورین آن بازار آزاد کیلوئی ۱۵ تومن قند پیدا شده اگر دولت جلوگیری از عدم تعادل بکند در توزیع و بازار آزاد را موقوف بکند و بر سازد بصاحبان کوپن دیگر این ترتیب پیش نمیاید چند روز قبل از نراق برای بنده یک چیزی فرستاده بودند شکر داده اند بنده باور نکردم از فرستادیم بوزارت خواربار و وزارت خواربار تصدیق کرد که بلی ما این را دادیم و عنقریب بهمه جا میرستیم بجهت اینکه این شرینیش باشکر چندان فرقی ندارد منظراً این چندی اند از دهات که این چیزها را بمرد یک قدم پسندیده نیست در ولایات این چیزها را بمرد میدهند در دهات که این را هم نمیدهند در شهر طهران میدهند بین مردم تقسیم میشود و پس این فروش آزاد از کجاست غیر از اینکه کارمندان دولت هیدزند و میفرمودند

دوره سیزدهم قانون کذاری

بنده میگویم قاطبیه ملت ایران محروم است از همان چیز
های ضروری که باید بخورد اینها نان ندارند و نکمتر
میخورند (صحیح است). این حرف سوء اثر دارد آقا
اگر هم نظر تان به چند تا شیرینی فروش است اینها هم
از کجا درست میشود و تأمین میشود؟ شما لایحهٔ مالیات
بر در آمد را بگذرانید دیگر آن آدم متمول نمیتواند
برود و کیلوئی ۱۵ تومان شیرینی بخورد اگر هم خرید بیخ
گلویش را میگیرند و ازش میگیرند (نمایندگان - صحیح
است - مذاکرات کافی است)

رئیس - بنده هم یك تأکیدی نسبت بدولت دارم
بجهة اینکه تصور میکنم همانطور که خود تان متذکر
هستید (نمایندگان - بلندتر) اگر این کمک نقدی بشود
مسلمان مفید فایده نخواهد بود و دولت باید این کمک را
هر طوری که مقدور است بطور جنس بکارمندان
بلکنند و اگر اینکار را بگند البته هم کارمندان استفاده
خواهند کرد و هم نرخ عمومی تفاوت پیدا خواهد کرد
بجهة اینکه مردم جنس را بیشتر بکارمندان دولت میفروشند
و وقتی که آنها یك مقدار زیادی از جنس خودشان را
داشته باشند مسلمان در نرخ عمومی تفاوت پیدا خواهد کرد
این بهترین چیزی است بعقیده من برای تنزل نرخ و برای
آسایش مردم و امیدوارم انشاء الله دولت موفق شود که این
کار را بله کند.

برای مردم فراهم شود
پیشنهادی از طرف چند نفر از آقایان نماینده گان رسیده
قرائت میشود
هاشمی - از طرف آقایات طباطبائی - منشور -
دکتر ادهم - مخبر فرهمند - دکتر تاج بخش - افشار -
فریدونی پیشنهاد میشود که دریند الف پس ازمنتظر خدمت
متقداعدهن اضافه شود

جهتی از نهایندگان - صحیح است

وزیردارانی (آقای بیات) - البته همانطور که مذکور شد ما در نظر داریم کنه نسبت بوضعیت مستخدمین یک ترقیه داده شود که تو اند خدمت کنند و انجام وظیفه

کنند و فقط نظر ما هم جهه کمک و مساعدت بکارمندان
بود و ~~و~~^اگر نظر عمومی بود که بنویسیم این پانصد میلیون
برای همه اشخاص هر چه هست تقسیم شود ولی نقطه نظر
این لا یحجه که تقدیم شده است برای کمک بمستخدمین است
برای باز نشسته‌گان البته بنده هم معتقدم که باید با آنها هم
کمک شود و آقایان محترم هم همینطور درنظر دارند که باید
کمک شود ولی هر قدر این کمک از مستخدمین کم بشود و اضافه
شود با آن طبقه بنده گمان نمی‌کنم که مستخدمین را کفایت
کنند این نظری که مادرایم این است که وضعیت مستخدمین
بیک صورتی درآید که بتوانند با راحتی و آسایش خیال
خدمت کنند و بنده معتقدم اگر مقاعدين هم خدمیه شود
کفایت نخواهد کرد والبته برای مقاعدين هم بنده خودم
معتقدم که باید یک فکری شود ولی جای فکرش در اینجا
نیست برای اینکه عرض کردم اینجا اگر بناشد توسعه‌لش
بدهیم آن نظر از این خواهد رفت حالا اگر نظر مجلس
شورای ملی این است که عوض بکنیم آن موضوع دیگری
است و مقصود این است مستخدمینی که خدمت هی کنند
برای انجام وظیفه قادر باشند بعقیده بنده این پیشنهاد اینجا
مورد ندارد و ممکن است نسبت باید پیشنهاد همانطور که
عرض کردم یک مطالعات دیگری بشود و طریقه دیگری
اتخاذ شود . (هاشمی - صحیح است) .

رئیس - آقای مخبر فرهمند
مخبر فرهمند - آگر ما طبقه بندی کنیم اشخاصی را
که باستی بهشان امروز کمک شود در درجه اول کارمندان
دولت هستند برای اینکه اینها یک حقوق محدودی دارند
و یک خرج نامحدودی و آنوقت این دسته را هم آگر
بخواهند طبقه بندی بکنیم در درجه اول بازنشستگان هستند
زیرا اینها یعنی این طبقه کارخودشان را خدمات خودشان را
کرده اند و هر کدام با صداقت چهل سال پنجاه سال کار
کرده اند خدمت کرده اند و برای دولت زحمت کشیده اند و
هر یک دارای جمعیت و عائله زیادی میباشند و شما که الان
نظرتان این است بمسأله خدمین و کارمندان دولت کمک و
مساعدت کنید اینهم کارمند دولت بوده است و خدمات خودش

را که این است و حالا صد توان میگیرد شما باید آن پیشنهاد را پذیرفته و موقعش آن است. اگر بعد میخواهید لایحه دیگری بپاورید فایده ندارد و بنده گمان میکنم بهتر تنقیح حالت است و بنده عقیده ام این است که خود کارمندان دولت هم راضی هستند که با آنها هم از این محل کمک بشود (صحیح است). و همانطور که در موقع تصویب قانون افزایش حقوق در باره آنها کمک شده بود یا در مورد آن اضافه که داده شد بنده عقیده ام این است که در این موقع هم مقتضی است و سزاوار عدالت و انصاف است که باین دسته کمک بفرمائید (صحیح است).

دکتر تقاج بخش - حتی بسغارشان هم باید کمک کرد ممکن است عده مرحوم شده باشد و سغار داشته باشد باید با آنها هم کمک کرد. (صحیح است).

وزیردارانی - نظریه ای را که بنده عرض کردم بسته است بمنظور مجلس برای اینکه آن قسمتی را که بنده عرض کردم و آن نظری را که وزارت دارای دارد از نقطه نظر مستعد است بخدمت خدمتین مشغول کاراست وحالا هر قدر توسعه داده شود از میزان کمک بخدمت خدمتین کم میشود و آن مقداری که بنداشته باشید کمک نخواهد شد منظور دولت این بود نسبت به آن اشخاصی که معيشت شان درست نمیگذرد و الامان صورت امروز را پیدا میکند نظر این بوده است که در باره آنها کمک قابلی بشود حالا بسته است بمنظور مجلس و ممکن است نسبت به آنها هم کمک کرد.

وزیردارانی - همانطور که عرض کردم در این قسمت باید یک مطالعه ای بشود در کمیسیون و برای باز نشستگان هم که پیشنهاد قابل توجه شد باید در اطراف این مطالعه شود که بچه صورتی ممکن است این کار را انجام داد این قسمت البته باید محفوظ باشد اما اینکه اینجا در لایحه این قسمت ذکر نشد از این نقطه نظر بود که با وقت در اطراف این مطالعه شود و قسمت تقسیم هم همانطور که اینجا مذکور شد ما اگر بخواهیم ترتیب تقسیم را بنویسیم خیلی اقسام دارد و همانطور که مذکور شد نظر همین است که این قسمتها تماماً در نظر گرفته شود و در آئین نامه هائی که نوشته میشود این قسمت منظور میشود ولی اگر در قانون بنویسیم دچار اشکال خواهیم شد البته در آئین نامه هائی که نوشته میشود دولت مطالعه میکند بکمیسیون هم میاید و آنجا بهر ترتیبی که مقتضی شود مقرر میشود زیرا اینها یک چیزهایی است که اگر بخواهیم در قانون بنویسیم یک دور تسلسلی پیدا خواهد شد اگر اجازه بفرمائید چون نظر همین

رؤیس - رأی گرفته میشود باین پیشنهادی که هفت نفر از آقایان کرده اند موافقین برخیزند (غلب برخاستند) قابل توجه شد به کمیسیون مراجعت میشود. آقای ملک مدنی ملک مدنی - چون این پیشنهاد به کمیسیون ارجاع شد باقی پیشنهادات هم قرائت شود که زمینه در دست کمیسیون باشد و روی آن نظریه مجلس لایحه تنظیم و تقدیم شود و کمیسیون نظر مجلس شورای ملی را بداند (صحیح است). (دشته) - چون این پیشنهاد قابل توجه شد و سایر پیشنهادها هم باید بروند بکمیسیون

ذکر کنیم ممکن است همانطور که فرمودند دور تسلسلی پیدا کنند که عائله کی باشد خواهر باشد خواهر زاده باشد برادر زاده باشد چی باشد اینها را ممکن است در کمیسیون معلوم کنند والبته وقتی که آئین نامه در کمیسیون بودجه آمد این قسمت در آنجا مذکور خواهد شد و این طریق بهتر است برای اینکه پیشنهاد های دیگری نشود که اسباب معطلي بشود.

رؤیس - بدینه است اگر این ترتیب نباشد منظور شما و دولت هم حاصل نمیشود و باید به ترتیب عائله باشد این شباهه ندارد هیچ ابداً شباهه ندارد که محتاج به توضیح باشد و حتماً نسبت بعائله خواهد بود. رأی گرفته میشود به پیشنهاد آقای افشار موافقین برخیزند (عدد کمی قیام نمودند) تصویب نشد. پیشنهاد آقای منشور پیشنهاد میکنم بنده ماده واحده حذف شود.

رؤیس - آقای منشور.

منشور - بنده می بینم که نظر براین است که یک طوری شود یک کمکی به مستخدمین بشود از نظر نقدی یا جنسی. از یک طرف آقایان البته کمک میخواهند بگنند که یک چیزی جنسی یا نقد گیرشان باید از یک طرف میایند برای صندوق تقاضه نیم درصد اضافه می کنند که از حقوق مستخدمین کسر شود و این نقض غرض است بمنظور بنده و این موضوع زیادی است باید نوشته شود افراد که گفته میشود تقاضه هم بهش تعلق میگیرد.

رؤیس - آقای ملک مدنی.

ملک مدنی - متساقنه آقای منشور توجه نفرمودند. اگر بنادید این صدی نیم بناشد دولت فمیتواند کمک بگنند به مقاضعین و اگر شما بخواهید این کار را نکنید همه مطلع خواهند شد و برخلاف منظور هم هست و باین جهت صدی نیم افزوده شد و بمنظور بنده لازم هم هست و باید حمایت از صندوق بازنیستگی هم کرد.

منشور - در قانون تقاضه.

رؤیس - دو بازه که حرف نمیشود زد آقا پس گرفتند یا نه؟

است البته در آئین نامه پیش بینی خواهد شد.

آزادی - پیشنهاد را مسترد میکنم.

رؤیس - آقای افشار

افشار - آقای وزیر دارایی فرمودند که این موضوع را در آئین نامه می نویسیم و در آئین نامه طرز اجر ارا مینویسند نه اصل را و بعیده بنده بطور کلی تا کنون نسبت بسا بر کمک هائی که از طرف دولت بکارمندان میشد اصل مسلم این بود که رتبه و مقام مستخدمین درنظر گرفته میشد یعنی هر کس که رتبه و مقامش بیشتر بود با خرج سفر و فوق الماده بیشتر میدادند بنظام نامه دولتی اگر مراجعه بفرمائید عرض بنده را تصدیق خواهید فرمود که مصادق پیدا میکند ولی همایخواهیم این کمک طوری بعمل آید که به تناسب عده عائله کارمندان باشد چه جزء باشد چه کل و مدیر کل چه پیشخدمت بنظر من یکسان هستند لذا باید فقط تعداد نان خور عائله را در نظر بگیرند هر کس عائله بیشتر دارد باو بیشتر کمک کنید و لو مقام پستی را دارا باشند این است که بنده مقاضا میکنم موافقت شود و اصل مسلم و محروم باشد که این کمک بتناسب عده عائله باشید که دولت صورت عائله شان کم است باین جهه بنده پیشنهاد کردم که این کمک به تناسب عده عائله باشید که دولت صورت عائله شان کمک بشکند.

است

خبر (صفوی) - همانطور که بنده توضیح دادم اصل همان است که گفته شد اصل تقسیم این مطلب است بین ممه کارمندان به تعداد عائله که دارند آقای وزیر دارایی هم فرمودند این جا و در کمیسیون بودجه هم همانطور وضیح شد و گفته شد بتعداد عائله که دارند آقای وزیر دارایی هم این جا فرمودند آقایان هم مکرر توضیح دادند که شروطش را در آئین نامه در نظر بگیرند که این جا بک رشته تسلسلی پیدا نکند و اگر ها بخواهیم در قانون

همه‌یور - خوب حالا که میفرمایند کم است بنده هم موافقت میکنم و مسترد میدارم.

رئیس - پیشنهاد آقای دکتر تاج بخش:

ریاست محترم مجلس شورای ملی . بنده تهاضا میکنم که صغار بازنشستگان نیز مشمول بشوند.

دکتر تاج بخش - البته بازنشسته تاوقتی خودش هست ممکن است از محل دیگری یک اعانته برای خودش تهیه کند ولی وقتیکه مرحوم شد صغارش بیشتر گرفتار هستند و ندارند و باید با آنها هم کمک بشود بهجهت اینکه ندارند و حقوق فقط اینجا است و بایستی با آنها کمک بشود مقصود از این کمک این است که اشخاصیکه مصرف کننده هستند حقوق ثابتی دارند با آنها بیشتر کمک بشود.

جمعی از فرمایندگان - این پیشنهادهم برودبکمیسیون رئیس - بسیار خوب - پیشنهاد آقای آزادی.

پیشنهاد میکنم - در قسمت ب ماده واحده سطر اول پس از کلمه شهرداری^ه و بانگها هم اضافه شود.

آزادی - مقصود عده از این کمک این است که به کسانی که مصرف کننده هستند و حقوق ثابت دارند کمک بشود یکی از آن مستخدمین همین مستخدمین بانگها هستند و آنها هم مستخدمین موظف هستند و چه ضرر دارد آنها هم این منظور را در بودجه خودشان تأمین کنند و همانطور که شهرداریها موظف میکنیم که این موضوع را ترمیم کنند همانطور هم بانگها را موظف کنیم این قسمت را ترمیم نمایند.

خبر - بانگها هر کدام مقابله اسناسنامه که دارند برای کارمندان شان یک چیز هائی در نظر گرفته اند و خواربارشان را تهیه میکند تصور میکنم چون مطابق اسناسنامه با آنها کمک میشود بهتر این است که استرداد کنند.

آزادی - مسترد میکنم.

دشتهی - چون پیشنهاد اوی قابل توجه شد لازم است بقیه پیشنهادات هم به اضمام آن پیشنهاد به کمیسیون و مخصوصی واقع شده اینک گزارش آن تقدیم میشود.

مراجعة شود.

رئیس - بسیار خوب تمام پیشنهادات به کمیسیون

رجوع میشود.

۱- ۳- تصویب پنج فقره گزارش کمیسیون عرايض و مخصوصی

رئیس - چند فقره خبر مخصوصی است خوانده میشود مخصوصی آقای ملکزاده آملی.

ملکزاده آملی - بواسطه ابتلای بمرض ولزوم بمعالجه بمحض گواهی پزشک درخواست چهل روز مرخصی از تاریخ ۲۱ شهریور ۱۳۲۲ نموده اند و مورد موافقت کمیسیون عرايض و مخصوصی واقع شد اینک گزارش آن تقدیم میشود رئیس - موافقین با مخصوصی آقای ملک زاده برخیزند (اکثر برخاستند) تصویب شد.

مرخصی آقای دولتشاهی.

آقای دولتشاهی بواسطه ابتلای بزم معده و بزرگ قلبی بمحض دستور پزشک معالج مجبور است دو ماه بکای استراحت واژ حرکت خود داری نماید بنابراین در خواست دو ماه مرخصی از تاریخ ۲۱ شهریور ماه ۱۳۲۲ نموده و کمیسیون عرايض و مخصوصی عذر ایشان را موجه تشخیص داده اینک گزارش آن تقدیم میشود.

رئیس - موافقین با مخصوصی آقای دولتشاهی برخیزند (اکثر برخاستند) تصویب شد.

مرخصی آقای معتقد:

آقای معتقد برای اصلاح حال مراجی بر حسب دستور پزشک درخواست دو ماه مرخصی از تاریخ ۲۳ مرداد ۱۳۲۲ نموده و مورد موافقت کمیسیون عرايض و مخصوصی واقع شده اینک گزارش آن بعرض میرسد

رئیس - موافقین با مخصوصی آقای معتقد برخیزند (اکثر برخاستند) تصویب شد.

مرخصی آقای کازرونیان.

آقای کازرونیان درخواست نه روز مرخصی از تاریخ ۲۳ خرداد ۱۳۲۲ نموده اند و مورد موافقت کمیسیون عرايض و مخصوصی واقع شده اینک گزارش آن تقدیم میشود.

این است که از طرف مجلس شورای ملی بدل توجه لازم بعمل بیاید

۴- موقع و دستور بعد - ختم جلسه

رئیس - اگر تصویب بفرمائید جلسه را ختم کنیم (صحیح است) آقای وزیر دارای فرمایشی دارید؟

وزیردارانی - عرض کنم یک لایحه بود راجع به اسناد خزانه در ماده اولش مذاکره شد برای رأیش عده

کافی نبود حالا که وقت گذشته و میغواهید جلسه را ختم کنید تمدنی دارم بگذارید جزو دستو جلسه آینده باشد

رئیس - بسیار خوب در اول جلسه آینده مطرح میشود جلسه را ختم میکنیم (صحیح است) جلسه آنیه روزسه

شنبه ۲۲ شهریور سه ساعت قبل از ظهر دستور هم لایحه انتشار اسناد خزانه ولوایح موجود

| مجلس مقارن ظهر ختم شد |

رئیس مجلس شورای ملی - حسن اسفندیاری